

20 25

ONDERZOEKS -PROJECTEN

Dit document bundelt de recente onderzoeksprojecten van de operationele directie Criminologie van het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie. In dit projectboek vindt u gedetailleerde informatie over elk project, met onder andere de doelstellingen, methodologie en belangrijkste bevindingen.

INHOUD

ONZE ONDERZOEKSLIJNEN

ONZE PROJECTEN 2025

Be-ForIntel	1
Bemiddeling SG	2
CDJR	3
Crime Trends Belgium	4
Data ZSG	5
DIGIPOL	6
DOT	7
For2-BioB	8
FUNDIF	9
Internering	10
MDDH	11
Minderjarigen ZSG	12
MJ-ReD	13
PEN-ENV	14
PrisMob	15
REGUIDE	16
SAFER-EU	17
Stratfuitvoering	18
TRAQ	19
WAL-ENV	20

RECENT AFGERONDE PROJECTEN

Flightrisk	1
IIHA	2
Polygraaf	3

ONZE ONDERZOEKSLIJNEN

Hieronder volgt een korte beschrijving van de verschillende onderzoekslijnen die structuur brengen in het werk van de operationele directie Criminologie. Elk van die onderzoekslijnen verwijst naar een reeks onderzoeksprojecten, die voltooid of aan de gang zijn, alsook naar de onderzoekers die er zich op toeleegen.

Herstelrecht

Het herstelrecht is een theoretische en praktische stroming die de laatste twintig jaar opgang maakt. Het beschouwt een misdrijf als een gebeurtenis waarbij schade werd berokkend die moet worden hersteld. Strafrechtelijke bemiddeling, werkstraffen, dienstverlening en integratie van de hersteldimensie tijdens het hele repressieve proces zijn enkele van de hervormingen die uit die stroming voortvloeien. Onze onderzoekers hebben die kwesties dus bestudeerd, hoofdzakelijk in het kader van onderzoek naar bemiddeling in strafzaken en naar het herstelrecht op zich. ([Meer informatie](#))

Jeugd, familie en justitie

De onderzoeken die ontwikkeld worden binnen deze onderzoekslijn gaan over specifieke actoren (minderjarigen, jongvolwassenen, families), over sociale en gerechtelijke interventiesystemen (aide à la jeunesse - jongerenwelzijn, jeugdrechtbank, toekomstige familierechtbank), alsook over de interactie tussen beiden. Zij hebben zowel betrekking op de toevoer in het systeem (bijvoorbeeld aanmeldingen op het jeugdparket), als op de werking van het systeem (beslissingslogica's van jeugdrechters, praktijk van uithandengeving,...). ([Meer informatie](#))

Justitie en management

Deze onderzoekslijn geeft aandacht aan de uitdagingen die voortvloeien uit de brede, hedendaagse ontwikkelingen die ontstaan vanuit de zorg voor een optimalisatie van het beheer, rationalisatie van de kosten, de kwaliteitsbewaking van de dienstverlening binnen openbare diensten, waaronder diegene die opereren binnen de strafrechtsbedeling. Deze inherent transversale onderzoekslijn bundelt onderzoeksactiviteiten binnen het NICC met als gemeenschappelijk kenmerk dat zij de impact van een management benadering op de strafrechtsbedeling (op zijn actoren, zijn discours, zijn praktijken, enz.) in beeld brengt. ([Meer informatie](#))

Justitiehuizen

Het onderzoek met betrekking tot de justitiehuizen gaat over de mandaten die hen worden toebedeeld door de administratieve of justitiële autoriteiten, evenals de personen op wie deze mandaten betrekking hebben (waaronder slachtoffers). Het onderzoek belicht op die manier een verscheidenheid aan strafrechtelijke afhandelingswijzen, en dat op verschillende stadia van de gerechtelijke afdoening. Onder meer komen aan bod: de bemiddeling in strafzaken, de vrijheid onder voorwaarden, het elektronisch toezicht. ([Meer informatie](#))

Justitiële databanken

Door zijn positie binnen de FOD Justitie heeft het NICC specifieke knowhow opgebouwd op het vlak van, enerzijds, de ondersteuning van de aanmaak van statistische gegevens op basis van de bestaande gecomputeriseerde databanken en, anderzijds, de exploitatie van die databanken met het oog op wetenschappelijk onderzoek naar de werking van het strafrechtelijk systeem. De kwestie van de koppeling en integratie van gegevens uit verschillende databanken wordt eveneens grondig bestudeerd. Die transversale onderzoekslijn omvat dus een reeks onderzoeken over diverse gebieden van het strafrecht, die echter allemaal bijdragen tot de ontwikkeling van die specifieke knowhow. ([Meer informatie](#))

Oorzaken en aanpak van criminaliteit en deviantie

In de onderzoekslijn ligt de focus op de oorzaken en ontstaansgronden van criminaliteit en probleemgedragingen (deviantie) en op de aanpak daarvan. Voorwerp van onderzoek zijn onder meer de recidivecijfers na strafrechtelijke maatregelen, en de specifieke maatregelen of beleidsinitiatieven die criminaliteit willen voorkomen, dan wel een bestaande criminele loopbaan willen stopzetten. De onderzoeksprojecten situeren zich binnen de onderzoeksthema's etiologie (de ontstaansgronden en oorzaken van criminaliteit), recidive, preventie en interventie en desistance. ([Meer informatie](#))

Opsporings- en gerechtelijk onderzoek

Sinds de oprichting van het departement Criminologie wordt regelmatig onderzoek verricht naar de voorbereidende fase van het strafrechtelijk proces. Dat onderzoek gaat nu eens over bepaalde actoren (de onderzoeksrechter, de griffiers, de deskundigen...), dan weer over middelen of technologieën die bij de onderzoeken worden gebruikt (leugendetector, DNA, bijzondere methodes...) en ook nog over bepaalde praktijken die in de onderzoeken worden toegepast (informatiebeheer, proactief onderzoek).

Het opbouwen van expertise inzake opsporings- en gerechtelijk onderzoek resulteert in een transversale reflectie over de normalisatie van de praktijken, de instellingen, de gebruikelijke praktijken, het statuut van de actoren, de algemene principes enz., maar ook over de theoretische middelen en de onderzoeksmethodes waarvan in dat verband wordt gebruikgemaakt. ([Meer informatie](#))

Slachtoffers

In de loop van de jaren '90 werd almaar meer aandacht besteed aan de problematiek van de slachtoffers. Vandaag wordt daarmee rekening gehouden in het repressief systeem via herstelprocessen en opvangstructuren. Tevens wordt rekening gehouden met de behoeften en vragen van de slachtoffers in de loop van het onderzoek of nog door coördinatie-instellingen, zoals het Nationaal Forum voor Slachtofferbeleid. Dat er opnieuw rekening wordt gehouden met een “vergeten” deel van de repressieve aanpak, is niet ontsnapt aan de aandacht van het NICC. ([Meer informatie](#))

Straffen en maatregelen

Deze onderzoekslijn richt zich op het brede scala van straffen en maatregelen die binnen het kader van de strafrechtsbedeling ten aanzien van minder- of meerderjarige verdachten kunnen worden uitgesproken. Niet alleen de toemeting, maar ook de uitvoering van straffen en maatregelen (voorlopige hechtenis, gevangenisstraf, elektronisch toezicht, internering, ...) staat binnen deze onderzoekslijn onder de aandacht. De onderzoeksprojecten snijden zeer diverse thematieken aan, vanuit wisselend perspectief: beschrijving en verklaring van evoluties in de toepassing, onderzoek naar besluitvormingspraktijken, simulaties van mogelijke effecten van overwogen beleidsmaatregelen, evaluaties van bestaande regelgeving en/of praktijk, studie van juridische reglementeringen, ... ([Meer informatie](#))

Vervolgingsbeleid

Deze onderzoekslijn omvat de studies over de activiteit van het strafrechtelijk systeem die onder het Openbaar Ministerie valt. In dat verband kunnen verschillende onderwerpen aan bod komen, gaande van het beleid van de parketten, de beslissingsprocessen of de effectieve praktijken in die fase van de procedure, of het nu gaat om een bijzondere bevolkingscategorie (zoals de minderjarigen) of om een specifiek type misdrijf (bijvoorbeeld partnergeweld). Dat type onderzoek kan rechtstreeks aangevraagd worden door het College van procureurs-generaal met het oog op een evaluatie. ([Meer informatie](#))

ONDERZOEKSLIJNEN DOOR PROJECT

	Justitie en management	Justitiehuisen	Jeugd, familie en justitie	Slachtoffers	Herstelrecht	Straffen en maatregelen	Justitiële databanken	Oorzaken en aanpak van criminaliteit en deviantie	Opsporingsen gerechtelijk onderzoek	Vervolgingsbeleid
Be-ForIntel									X	
Bemiddeling SG				X	X					
CDJR									X	
Crime Trends Belgium							X			
Data ZSG				X						
DIGIPOL									X	
DOT							X			
Flightrisk						X				
For2-BioB									X	
FUNDIF						X				
Herroepingen						X				X

ONZE PROJECTEN 2025

BE-FORINTEL

Building the foundations of a Forensic Intelligence tool in Belgium

Bertrand Renard, Fabrice Gason, Caroline Stappers, Maxime Mauquoy, Christophe Vandeviver & Tom Vander Beken (UGent), Olivier Ribaux (UNIL), Dayle Layton Harvey et Kuralarasan Kumar (UGent)

01-12-2022 – 30-11-2025

De Be-ForIntel project beoogt te onderzoeken onder welke voorwaarden en op welke wijze een forensisch inlichtingensysteem in België kan worden geïmplementeerd. Daartoe identificeren we drie doelstellingen die elkaar aanvullen :

De eerste doelstelling is het in kaart brengen van de organisaties en instellingen die in België forensische gegevens genereren.

In het tweede deel van het project zal de haalbaarheid en de toegevoegde waarde worden beoordeeld van de invoering van een nationaal forensisch inlichtingensysteem dat alle relevante forensische gegevens, die in België beschikbaar zijn, aan elkaar linkt.

Het derde en laatste deel zal de eerste twee doelstellingen omzetten in precieze richtlijnen voor de actoren in het veld (zoals magistraten, politieambtenaren en forensische deskundigen), zodat zij over een stappenplan beschikken voor de praktische invoering van een forensisch inlichtingensysteem in België.

Trefwoorden: Forensische inlichtingen – Beheer van politie-informatie – Forensische gegevens

Partners: UGent, Université de Lausanne (CH)

Financiering: FOD Justitie & BELSPO

Deliverables: Rapport, artikels, conferenties

Bemiddeling SG

**Bemiddelingsdossiers « zonder klachtneerlegging » inzake seksueel geweld.
Kenmerken en uitdagingen**

Anne Lemonne

01-08-2023 – 2025

Dit onderzoek werd uitgevoerd na de vaststelling van een aanzienlijktoename, in bepaalde gerechtelijke arrondissementen, van verzoekenom bemiddeling tussen slachtoffer en dader in gevallen van seksueelgeweld. Deze toename van het aantal dergelijke zaken, waarbij vaakgeen klacht wordt ingediend, kan worden gezien in de context van de#METOO-beweging en de post-Covid situatie.

Als onderdeel van dit project worden groepsanalyses uitgevoerd,gebaseerd op specifieke gevallen, met bemiddelingsmedewerkers diemet dit soort gevallen te maken hebben. De kenmerken van dezezaken worden beschreven en de problemen die spelen wordengeanalyseerd in termen van hun behandeling door het strafrechtelijksysteem en in relatie tot instanties voor herstelrecht. De kennis die dit onderzoek oplevert, en in het bijzonder de kennisover de verwachtingen en strategieën van slachtoffers van seksueelgeweld, vormt een aanvulling op de kennis die al is vergaard in andereonderzoeksprojecten over seksueel geweld die binnen het NICC zijnuitgevoerd (UN-Menamais; Data ZSG; Minderjarigen ZSG).

Trefwoorden: Bemiddeling – Seksueel geweld – Zonder klachtneerlegging
– Herstelrecht – Slachtoffers

Financiering: NICC & ASBL Médiante

Deliverables: Rapporten

CDJR

“Begrijpen om beter te handelen”: actieonderzoek ter verbetering van het begrip van en de reactie op netwerkvormen van jeugdcriminaliteit

Carrol Tange

Eind 2020 – (...)

Het uitgangspunt van dit project is de erkenning van de beperkingen van risicobeheersingsbenaderingen die worden toegepast op de ernstige en langdurige delinquentie van bepaalde minderjarigen die gepaard gaat met een aanzienlijk deel van bepaalde categorieën lokaal gepleegde misdrijven. Het doel is daarom om een beter inzicht te krijgen in de specifieke context waarin dit gebeurt, en in het bijzonder de invloed van bepaalde criminele netwerken op deze patronen.

Het project, een samenwerking tussen een Brusselse politiezone en het NICC, is een soort methodologisch laboratorium, een gezamenlijke creatie van analyse- en interventieprocessen die de deelnemers van de politie, hun vaardigheden en hun kennis op een andere manier mobiliseren, met het oog op de co-constructie door de partners van de analyse van een probleem en de manieren om het op te lossen.

Trefwoorden: Jeugdcriminaliteit – Politiekennis – Netwerkanalyse

Partners: Zone de police Schaerbeek-Evere-Saint-Josse

Financiering: NICC

Déliverables : Rapporten, artikels, presentaties

CRIME TRENDS BELGIUM

Dieter Burssens

01-01-2024 – 30-06-2025

CRIME TRENDS is een onderzoeksproject van het NICC met als doel criminaliteitstrends voor België in kaart te brengen op basis van beschikbare data uit officiële bronnen en uit relevant onderzoek. Het is ontstaan uit een eerder project waarin de Crime Drop in België werd in kaart gebracht aan de hand van diverse bronnen (Burssens, 2023).

Het project wil in de eerste plaats een structuur opzetten die toelaat om data uit diverse bronnen systematisch te verzamelen en bewaren. Het kan zowel gaan om data zoals gepubliceerd in eerder onderzoek of door officiële instanties, maar ook om ruwe data afkomstig uit bestaande registratiesystemen of uit andere onderzoeksprojecten.

Naast het verzamelen van data wil het project ook alle relevante informatie en meta-data met betrekking tot de diverse bronnen verzamelen. Deze zijn noodzakelijk om de kwaliteit van data, de validiteit en de betrouwbaarheid van data te evalueren.

In het eerstvolgende rapport worden de criminaliteitstrends tijdens en na corona bestudeerd, zowel internationaal als in België. Er wordt ook nagegaan welke hypothesen in de wetenschappelijke literatuur worden genoemd ter verklaring van de criminaliteitstrends in deze periode.

Trefwoorden: Criminaliteitscijfers – Darknumber

Financiering: NICC

Deliverables: Rapport

Data ZSG

Bertrand Renard, Caroline Stappers, Clio Lambrechts

01-01-2022 – 31-12-2025

Het Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM) heeft het NICC aangesteld als verwerker van de gegevens verzameld door de Zorgcentra na Seksueel Geweld (ZSG). Een ZSG is een centrum waarnaar slachtoffers van seksueel geweld (in de acute fase) kunnen gaan of worden verwezen voor een medisch en forensisch onderzoek, psychologische zorg en het indienen van een klacht. Er zijn op dit moment 10 verschillende ZSG in België.

Trefwoorden: ZSG – Seksueel geweld – Slachtoffers

Financiering: Het Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM)

Deliverables: Jaarrapporten en trimestriële factsheets

Meer informatie: [De ZSG in cijfers](#)

DIGIPOL

Digitalizing the police: internal and external challenges for the police organization in an inclusive society

Carrol Tange, Bertrand Renard, Sarah Van Praet, Sofie De Kimpe & Lucas Melgaço (VUB), Maïté Maskens & Sybille Smeets (ULB), Lies Vande Meulebroucke (VUB), Kevin Emplit (ULB)

01-12-2022 – 30-11-2026

Het DIGIPOL-onderzoek bestudeert hoe het proces van digitalisering door middel van technologieën zoals body-worn camera's, mobile offices en softwareapplicaties, zoals de Focus app of analysesoftware, het dagelijkse werk van de Belgische lokale politie beïnvloedt. Verder tracht het onderzoek beter te begrijpen hoe de opkomst van technologie in de politieorganisatie, de werkplek en de werkomstandigheden, de interne werkrelaties en de relaties tussen politie en publiek heeft veranderd.

Bijzondere aandacht zal uitgaan naar de vraag hoe technologieën steentje zou kunnen bijdragen aan de efficiëntie van de politie enerzijds en aan de legitimiteit van de politie anderzijds. Binnen een inclusieve samenleving is de relatie tussen de burger en de politie een belangrijke voedingsbodem voor vertrouwen in de staat en in de politie. De onderzoekers vragen zich daarom ook af hoe de toename van technologie-gemedieerde interacties de organisatielegitimiteit en de legitimiteit van de politie beïnvloedt.

De doelstellingen van DIGIPOL zijn driedig: (1) Inzicht verwerven in het proces van digitalisering: hoe wordt technologie geïntegreerd in de politieorganisaties, hun strategieën en werkprocessen, zowel op lokaal als op federaal niveau, en de gevolgen daarvan voor de organisationele rechtvaardigheid. (2) Inzicht verwerven in de evolutie van het dagelijkse werk van eerstelijns politieambtenaren, hun werkomstandigheden en interne gezagsrelaties in het digitale tijdperk. (3) Inzicht verwerven in het gebruik van technologie in het basiswerk van de eerstelijns politie: hoe beïnvloedt dit het wat deze politie doet maar ook de relaties tussen politie en burgers?

Trefwoorden: Politie – Digitale technologieën – Procedurele rechtvaardigheid – Organisatorische rechtvaardigheid – Legitimiteit

Partners: VUB & ULB

Financiering: BELSPO

Deliverables: Rapporten, publicaties, presentaties

Meer informatie: [DIGIPOL \(NICC\)](#)

DOT

Database on Offender Trajectories

Luc Robert, Eric Maes, Benjamin Mine, Patrick Jeuniaux, Philippe Huynen, Emilie Stetenfeld, Michaël Vande Velde, Samuel Waltener

15-09-2023 – 31-12-2026

Dit project beoogt de ontwikkeling van een onderzoeksinfrastructuur voor toekomstig onderzoek van de Cel Recidive en Criminele Carrières (CReCC). Het project heeft drie grote doelen:

1. De ontwikkeling van een databank (DOT) die gegevens van het Centraal Strafregister en penitentiaire data (van DG EPI: SIDIS-Griffie; SIDIS-Suite, en JUST-Prison) integreert;
2. Een haalbaarheidsstudie waarbij wordt nagegaan of gegevens uit DOT gelinkt kunnen worden aan gegevens buiten de FOD Justitie : gegevens van de Maisons de Justice en van de Justitiehuzen; medische gegevens en sociale zekerheidsgegevens;
3. De ontwikkeling van nieuwe recidivemonitors: een monitor over wederopsluiting (gebaseerd op penitentiaire data), een monitor gebaseerd op de integratie van het Centraal Strafregister en penitentiaire data en een uitbreiding van een monitor op basis van het Centraal Strafregister.

Trefwoorden: Databank – Criminele carrière – Recidive – Haalbaarheidsstudie – Recidivism monitoring

Financiering: BELSPO – IMPULS

Deliverables: Databank, haalbaarheidsstudie en instrumenten voor het monitoren.

Meer informatie: [DOT \(NICC\)](#)

For2-BioB

Management and development of forensic biobanks at operational and policy levels in Belgium

Bertrand Renard, Séverine Steuve & Laurent Khöler (DO Criminalistiek), Margaux Coquet, Tine Dorne (DO Criminalistiek), Jean-Marc Hausman, Marie Morandini & Sarah Hugues (UCLouvain)

01-02-2023 – 01-08-2025

Het project For2-BioB heeft als hoofddoel de organisatie en werking van nationale DNA-databanken te verbeteren als instrument voor de gerechtelijke waarheid, maar ook om ervoor te zorgen dat zowel ethische als wettelijke beperkingen worden nageleefd in een omgeving die wordt gekenmerkt door regelmatige en aanzienlijke veranderingen.

Het eerste "organisatorische" aspect is gericht op het optimaliseren van het gebruik van DNA-databanken in strafzaken en de bijhorende technologieën. Er zal met name rekening moeten worden gehouden met de gedragingen van de mensen die op dit gebied werkzaam zijn, met nieuwe technologieën en hun ontwikkelingsperspectieven en met demografische veranderingen die genetische ontwikkelingen met zich meebrengen.

Het tweede deel behandelt ethische kwesties en het wettelijke kader. Het doel is om een reeks scenario's voor te stellen die bedoeld zijn om wetgevers en deskundigen stof tot nadenken te geven, met het oog op een diepgaande hervorming van de regels die momenteel van kracht zijn.

Trefwoorden: DNA – Beheer databanken – Biobanken – Evolutie – Normalisering

Partners: UCLouvain

Financiering: BELSPO

Deliverables: Rapporten, conferentie

FUNDIF

Leefklimaat en werkervaring in het kader van functiedifferentiatie

Eric Maes, Luc Robert, Elien Goossens, Elodie Schils

01-11-2023 – 31-12-2025

Het project 'Leefklimaat en werkervaring in het kader van functiedifferentiatie' beoogt, in het licht van de doorgevoerde functiedifferentiatie (veiligheidsassistent en detentiebegeleider) in de nieuwe gevangenissen te Haren en Dendermonde, via een survey-onderzoek een bevraging te organiseren bij gedetineerden en personeel. Deze grootschalige bevraging peilt naar het door gedetineerden ervaren leefklimaat in de betrokken inrichtingen (bevraging op twee verschillende meetmomenten) op basis van een beschikbaar meetinstrument, en naar de werkervaring van het penitentiair personeel, op basis van een nog te ontwikkelen/aan te passen instrument (éénmalige bevraging). De bevraging vindt plaats in de gevangenissen Haren en Dendermonde en – met het oog op vergelijking – in enkele andere, qua infrastructuur en regime vergelijkbare inrichtingen (zonder functiedifferentiatie).

Naast het verwerven van (beter) inzicht in leefklimaat en werkervaring in de betrokken inrichtingen en het nagaan van eventuele samenhang tussen leefklimaat en functiedifferentiatie beoogt het project ook uitdagingen te identificeren en aanbevelingen te formuleren, en stakeholders te informeren en sensibiliseren.

Trefwoorden: Gevangenis – Functiedifferentiatie – Leefklimaat – Werkervaring

Financiering: DG EPI

Deliverables: Eindrapport, artikels

Internering

Eric Maes, Alexia Jonckheere, Sophie De Spiegeleir

01-01-2024 – 30-06-2025

Men deelt de vaststelling dat, ondanks de goedkeuring van de wet van 5 mei 2014 over de internering van personen, het aantal geïnterneerden toeneemt (en in het bijzonder het aantal personen geïnterneerd in de gevangenissen). De verschillende betrokkenen zijn het ook eens over een reeks hypothesen die deze situatie zouden kunnen verklaren, zoals het gebrek aan adequate zorg voor geestelijke gezondheidsproblemen in de algemene bevolking of een toename van de vraag naar psychiatrisch deskundigenonderzoek.

Sommige van deze hypothesen zijn goed gedocumenteerd; andere zijn helemaal niet of (slechts) deels gedocumenteerd. Het onderzoek dat wordt uitgevoerd door het NICC, in samenwerking met andere onderzoekscentra, heeft als doel de bestaande gegevens te inventariseren en transversaal te analyseren, en vooral, te identificeren welke gegevens nog ontbreken om over lange termijn de factoren te monitoren die, in toe- of afnemende richting, inspelen op het aantal geïnterneerden.

De studie begint met het in kaart brengen van alle fasen van het interneringsproces (met name vanaf het moment dat het parket het initiatief neemt), en beoogt alle betrokken actoren en plaatsen/diensten en de - ruwe of secundaire - gegevens die op hun niveau beschikbaar zijn (databases, activiteitenverslagen, enz.) te identificeren, evenals de wetenschappelijke studies die al zijn uitgevoerd of momenteel in uitvoering zijn.

Trefwoorden: Internering – Geestelijke gezondheid – Gevangenis

Partners: KeFor (OPZC Rekem)

Financiering: Kabinet Justitie

Deliverables: Rapporten

MDDH

Detentiehuizen: een longitudinaal onderzoek

Eric Maes, Luc Robert, Benjamin Mine, Elien Goossens, Elodie Schils

2024 – 2029

Binnen het kader van de verdere implementatie van detentiehuizen als nieuwe vorm van detentie beoogt dit onderzoek diepgaander wetenschappelijk inzicht te verkrijgen over meerdere aspecten van detentiehuizen en zijn (ex-)bewoners. Dit gebeurt via: het uitvoeren van literatuuronderzoek naar kleinschalige detentie; het verzamelen van data over de screening en selectie van gedetineerden voor detentiehuizen; het afnemen van een detentieklimaatvragenlijst en het bevragen van het reclasserings- en re-integratieplan en de re-integratieperspectieven bij gedetineerden in een detentiehuis; het bevragen van ex-gedetineerden die uit een detentiehuis zijn uitgestroomd, naar kansen en moeilijkheden in hun re-integratieproces; en, het meten van recidive van personen die uitstromen uit detentiehuizen in vergelijking met (een vergelijkbare groep) personen die uitstromen uit reguliere gevangenissen.

Trefwoorden: Detentiehuis – Gevangenis – Leefklimaat – Sociale re-integratie – Recidive

Financiering: DG EPI

Deliverables: Tussentijds verslag, artikels

Minderjarigen ZSG

Bertrand Renard, Anne Lemonne, Isabelle Ravier, Caroline De Man, Clio Lambrechts, Caroline Stappers

01-12-2024 – 01-04-2025

Naar aanleiding van het Verdrag van Istanbul inzake geweld tegen vrouwen van 2011, telt België vandaag 10 Zorgcentra na Seksueel Geweld (ZSG). Sinds 2 jaar is het NICC verantwoordelijk voor het opvolgen van de activiteiten van deze centra. Eén van de meest opvallende bevindingen uit het jaarverslag van 2022 is het zeer hoge percentage minderjarigen dat door de ZSG wordt opgevangen. Deze categorie is oververtegenwoordigd in de ZSG van elk gerechtelijk arrondissement en kan in sommige gevallen wel 45% van de slachtoffers uitmaken.

Daarom heeft het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen (IGVM) het NICC de opdracht gegeven een onderzoek te voeren om de aanpak van minderjarige slachtoffers te verduidelijken en goede praktijken met betrekking tot deze slachtoffers onder de aandacht te brengen. Het onderzoek "Minderjarigen-ZSG" zet de kwantitatieve bevindingen scherp door ze vanuit kwalitatief perspectief te interpreteren.

Trefwoorden: ZSG – Seksueel geweld – Minderjarigen

Financiering: Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen (IGVM)

Deliverables: Rapport

MJ-ReD

Justitie Huizen: recidive en desistance

Luc Robert, Benjamin Mine, Eric Maes, Patrick Jeuniaux, Coline Remacle,
Louise Marsia, Fanny Dalem, Michaël Vande Velde

01-04-2024 – 31-12-2027

Het doel van het onderzoek is om de effecten van justitiële interventies op recidive of criminele carrières te onderzoeken en om vast te stellen of deze interventies een invloed hebben op het delinquent gedrag van eerder veroordeelde delinquenten (criminal disengagement, desistance). Dit onderzoek maakt gebruik van de databases van de Maisons de Justice (MJ) en de Direction de Surveillance Electronique (DSE).

Het project is gebaseerd op een combinatie van: een kwantitatieve benadering met behulp van statistische analyses van geregistreerde data; en een kwalitatieve benadering van de levensloop van de veroordeelden door middel van interviews en dossieranalyse.

Trefwoorden: Justitiehuisen – Recidive – Criminele carrière – Desistance – Criminele trajecten

Financiering: Federatie Wallonië-Brussel – Justitie Huizen

PEN-ENV

Het bestraffen van milieucriminaliteit

Alexia Jonckheere in samenwerking met (voor de analyse van het strafregister) Benjamin Mine en Michaël Vande Velde

01-09-2018 – (...)

Vanuit het perspectief van groene criminologie, wil het onderzoeksproject het gebruik van het strafrecht voor de bescherming van het milieu in België onderzoeken. Het is de bedoeling om de actoren die met elkaar interageren met het oog op de bestraffing van milieumisdrijven in kaart te brengen, om de drijvende krachten achter het overheidsoptreden op milieugebied te analyseren, en meer specifiek om naar de rol van milieuverenigingen en de kennis van deskundigen te kijken, om ten slotte het gebruik van het strafrecht te bestuderen door de manier waarop deze zaken worden geregistreerd, de manier waarop deze zaken worden behandeld en, ten slotte, de opgelegde straffen, door een uittreksel uit de strafregisterdatabank te analyseren.

Trefwoorden: Milieu – Straffen – Strafregister – Administratieve sancties

Financiering: NICC

Deliverables: Artikels, conferenties

PrisMob

Veranderingen in sociale constructies van ruimte-tijd en mobiliteit. Opkomst van een nieuw legitimeringsregister dat van toepassing is op de gevangenis.

Christophe Mincke, Jean-Pierre Delchambre (UCL-Saint-Louis), Vincent Kaufmann (EPFL), Olivier Milhaud (Paris, Sorbonne)

01-10-2018 – 31-12-2026

Het onderzoek richt zich op de opkomst van het thema ‘mobiliteit’ in het discours over gevangenissen. Het maakt deel uit van de opkomende beweging van de ‘gevangenisgeografie’ en beoogt het verband tussen de mobiliteit en de gevangenis te bevragen, en meer specifiek het gebruik van het thema mobiliteit om de vrijheidsbenemende straf te legitimeren.

Om dit te bereiken, is het de ambitie om de hedendaagse relatie tot mobiliteit te formaliseren in haar verhouding tot sociale representaties van tijdruimte en mobiliteit, maar ook in haar normatieve aspecten. Dit laatste punt wordt benaderd vanuit de analyse van de oproepen tot mobiliteit (al dan niet materieel).

In het empirische gedeelte heeft het onderzoek tot doel de voorbereidende werken van de principeswet (gevangeniswet) van 2005 te analyseren, als een officiële en geconstrueerde uitspraak over de toekomst van de vrijheidsbenemende straf. Het gaat er meer specifiek om te bepalen in hoeverre de oproep tot mobiliteit (autonomie, openheid, zelfbeheer, initiatief nemen, beïnvloeding van individuele trajecten, enz.) dient als basis voor het ontwerpen van een gevangenis die als (opnieuw) legitiem wordt beschouwd.

Trefwoorden: Gevangenis – Mobiliteit – Gevangeniswet – Mobiliteitsideaal

Partners: UCL – Saint-Louis Bruxelles

Deliverables: 4 artikels die een proefschrift over artikels vormen

REGUIDE

A Holistic, Restorative and Gendered approach to Guide Returnees to their Home country

Isabelle Detry, Benjamin Mine, Patrick Jeuniaux, Coline Remacle, Maxime Windal, Hannan Jamaï, Iman Lechkar, Gerrit Loots & Jihane Sliti (VUB), (VUB), Nadia Fadil & Montassir Sahki (KULeuven), Jogchum Vrielink & Ward Yperman (UCLouvain – Saint-Louis Bruxelles)

15-03-2021 – 15-03-2025

Het doel van het REGUIDE onderzoeksproject is om een holistische, herstellende en genderspecifieke aanpak te ontwikkelen voor de re-integratie in de Belgische samenleving van onderdanen die naar zogenaamde jihadistische conflictgebieden zijn gereisd en naar België zijn teruggekeerd (de terugkeerders).

Het project is onderverdeeld in verschillende werkpakketten binnen een interdisciplinair consortium (antropologen, psychologen, politicologen, criminologen en juristen) dat verschillende methodologieën mobiliseert.

Als onderdeel van het werkpakket heeft het NICC zich tot doel gesteld om de hefboomen en obstakels te identificeren in de re-integratietrajecten van terugkeerders - na hun veroordeling - op twee analyseniveaus: ten eerste op het niveau van de besluitvormingsprocessen van actoren in het strafrechtelijk bestuursstelsel, en ten tweede op het niveau van de verschillende levenssferen van terugkeerders. Om deze vragen te beantwoorden, wordt de voorkeur gegeven aan een kwalitatieve benadering, met name via een kwalitatieve analyse van de dossiers van de justitieassistenten en interviews/focusgroepen/RELAB's met de actoren op het terrein. Er wordt ook een gekwantificeerde doelstelling overwogen door een uittreksel uit de gemeenschappelijke gegevensbank (GGB) van OCAD te analyseren.

Trefwoorden: Terugkeerders – Re-integratie – Herstelrecht – Gender – Olistische benadering

Partners: VUB, KULeuven, UCLouvain – Saint-Louis Bruxelles

Financiering: BELSPO Brain-BE 2.0

Deliverables: Verslag, Workshop, RELAB

Meer informatie: reguide.be / [REGUIDE \(NICC\)](#)

SAFER-EU

Strengthening evidence-based Approaches and Fostering judicial cooperation for the prevention of terrorism, violent Extremism and Radicalization in Europe

Benjamin Mine, Isabelle Detry, Patrick Jeuniaux, Eric Maes, Maxime Windal, Elanie Rodermond, Merel De Nijs

01-01-2025 – 31-12-2026

Voortbouwend op de samenwerking die eerder tot stand kwam in het kader van de Europese database van terroristisch veroordeelden (EDT) en de Violent Extremism Risk Assessment Tool (VERA-2R), is het project gericht op het ontwikkelen van een op feiten gebaseerde aanpak, het bevorderen van samenwerking bij het beheer en de beoordeling van verschillende groepen terroristische en gewelddadige extremistische daders, en het bevorderen van bestaande preventie- en interventieprogramma's. Om deze doelstellingen te bereiken zal het project (1) de beschermende en risicofactoren van verschillende subgroepen van veroordeelde terroristische daders onderzoeken, (2) de EDT verrijken met informatie met betrekking tot veroordeelde gewelddadige extremistische daders (EDT-VEO), (3) de VERA-2R toepassen op verschillende subgroepen van terroristische en gewelddadige extremistische daders en aanbevelingen doen voor toekomstige versies van het instrument, en (4) een gemeenschappelijke Europese aanpak bevorderen door verspreiding van resultaten, uitwisseling van expertise en training.

Trefwoorden: [Terrorisme – Gewelddadig extremisme– Justitiële database – Vera2R](#)

Partners: Netherlands Institute for the Study of Crime and Law Enforcement (NSCR), Direction Générale des établissements pénitentiaires (DGEPI), The Netherlands Institute of Forensic Psychiatry and Psychology (NIFP)

Financiering: Europese Commissie

Deliverables: Artikel, conferentie

STRAFUITVOERING

Uitvoering van gevangenisstraffen tot en met drie jaar

Eric Maes, Olivia Nederlandt (UCLouvain Saint-Louis Bruxelles), Marie-Aude Beernaert (UCLouvain), Kristel Beyens (VUB), An-Sofie Vanhouche (VUB), Lars Breuls (VUB)

11-2023 – 2025

Op 1 september 2022 en 1 september 2023 traden de delen van de wet van 17 mei 2006 in verband met de uitvoering van gevangenisstraffen tot en met drie jaar progressief in werking.

Binnen dit kader heeft het project ‘Uitvoering van gevangenisstraffen tot en met drie jaar’ als doel empirisch onderzoek te doen naar: het profiel van veroordeelden die tot dergelijke korte straffen worden veroordeeld, het soort misdrijven waarvoor deze korte straffen worden uitgesproken, en de manier waarop deze korte straffen ten uitvoer worden gelegd.

Hiertoe zullen, op basis van een analysekader, dossiers worden geanalyseerd van strafuitvoeringsrechters (Brussel, Luik, Bergen, Antwerpen en Gent) in verband met de uitvoering van straffen tot en met drie jaar gevangenisstraf (dossiers geopend tussen 1 september 2023 en 1 september 2024).

Deze gegevens zullen verder worden gecontextualiseerd door data die worden verzameld bij strafrechters (via een online vragenlijst), en geregistreerde cijfers over de toepassing/uitvoering van straffen tot en met drie jaar.

Trefwoorden: Gevangenisstraf – Straftoemeting – Strafuitvoering – Strafuitvoeringsrechters

Partners: UCLouvain Saint-Louis Bruxelles, UCLouvain, VUB

Financiering: NICC

Deliverables: Wetenschappelijke artikels

TRAQ

Traffic Analyses Qualitatives

Carrol Tange, Olga Petintseva, Jessy Carton & Lotta Van der Meulen

01-01-2024 – 31-12-2025

Mensensmokkel met verzwarende omstandigheden is een ernstig misdrijf dat de betrokken personen in gevaar kan brengen. Maar wie zijn die slachtoffers van mensensmokkel? Hoe komen zij in contact met politiediensten, magistraten en opvangcentra? En hoe kunnen zij bijdragen aan de opsporing en vervolging van feiten van mensensmokkel? Om deze vragen te beantwoorden, startte Myria samen met het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC) het onderzoeksproject TRAQ (Traffic Analyses Qualitatives) met de steun van het Internal Security Fund van de Europese Unie.

Het TRAQ-project beoogt de strijd tegen mensensmokkel te bevorderen aan de hand van kwalitatief onderzoek naar de profielen van slachtoffers van mensensmokkel en hun contacten met eerstelijnsdiensten.

Op basis van een dialoog met de actoren op het terrein (politiediensten, magistraten en opvangcentra) beoogt het project meer bepaald om: (1) een beter inzicht te verwerven in de profielen van slachtoffers van mensensmokkel en hun contacten met eerstelijnsdiensten; (2) uitdagingen en goede praktijken te identificeren in de interactie van eerstelijnsdiensten met slachtoffers van mensensmokkel ; (3) stakeholders te informeren en sensibiliseren over de profielen van slachtoffers van mensensmokkel en hun contacten met eerstelijnsdiensten .

Trefwoorden: Mensensmokkel – Slachtoffers

Partners: Myria (Federaal Migratiecentrum)

Financiering: Internal Security Fund (Europese Unie)

Deliverables: Eindrapport, artikelen

Meer informatie: [Presentatie \(myria.be\)](https://myria.be) / [NICC - Traq](#)

WAL-ENV

Wetenschappelijke ondersteuning voor de evaluatie van de Waalse strategie voor een repressief milieubeleid en de uitvoering van onderzoek naar het gerelateerde overheidsbeleid

Alexia Jonckheere, Valentine Mahieu

01-01-2022 – 31-12-2026

Een 5-jarig project gefinancierd door de Waalse regering om wetenschappelijke ondersteuning te bieden voor de evaluatie van de 'Waalse strategie voor de handhaving van de milieuwetgeving'.

Het project streeft ernaar om zowel kwalitatieve als kwantitatieve gegevens te mobiliseren om tot een breed begrip te komen van de implementatie van de overheidsmaatregelen. Er is een fasering van de onderzoeksactiviteiten opgesteld, maar deze zal waarschijnlijk evolueren in het licht van de verzamelde gegevens, de verwachtingen en behoeften van de partners en de vragen die in de loop van de werkzaamheden naar voren zullen komen.

Tot nu toe werden de volgende elementen geanalyseerd: (1) de actoren en diensten die betrokken zijn bij de handhaving van milieumisdrijven in Wallonië, (2) de actie van de sanctionerende ambtenaar, (3) de gegevens die geregistreerd zijn in de databanken van het Waals Gewest, (4) het opstellen van indicatoren voor de monitoring van de milieuhandhaving in het Waals Gewest, (5) de overtredingen die 'gedeclassificeerd' werden en (6) de monitoring van milieuvergunningen.

Trefwoorden: Overheidsbeleid – Wallonië – Milieumisdrijven – Administratieve/Strafrechtelijke repressie

Financiering: Waalse regering

Deliverables: Rapporten, conferenties, artikels

RECENT AFGERONDE PROJECTEN

Flightrisk

Improving judicial assessment of flight risk

Eric Maes, Alexia Jonckheere, Philip Daeninck

01-07-2022 – 30-04-2024

In dit onderzoek wordt een analyse gemaakt van de toepassing van het vluchtgevaar in het kader van de voorlopige hechtenis. Het betreft een tweejarig durend onderzoek gefinancierd door de Europese Unie via het Justice Programme. Het NICC werd aangezocht om het Belgische luik van dit onderzoek te verzorgen.

Het opzet van dit onderzoeksproject bestaat er in na te gaan (1) hoe vaak het vluchtgevaar gehanteerd wordt als grond om een voorlopige hechtenis te wettigen, al dan niet in combinatie met andere criteria (recidive-, collusiegevaar); (2) welke persoons-en zaakgebonden factoren in concrete dossiers bepalen of iemand als vluchtgevaarlijk beschouwd wordt.

Trefwoorden: Voorlopige hechtenis – Toepassingscriteria – Vluchtgevaar

Partners: Fair Trials Europe (FTE) - Ludwig Boltzmann Gesellschaft Österreichische Vereinigung Zur Forderung Der Wissenschaftlichen Forschung, Austria - 3.Bulgarian Helsinki Committee Association, Bulgaria - Helsinska Fundacja Praw Czlowieka (Hfhr), Poland, Irish Council For Civil Liberties Limited (Iccl), Ireland

Financiering: Europese Commissie

Deliverables: Onderzoeksrapport en studiedag

IIHA

It Is Happening Again: Digital criminal justice archives as building blocks for the study of recidivism

Benjamin Mine, Eric Maes, Luc Robert, Patrick Jeuniaux, Philippe Huynen, Shanty Sarief, Elodie Schils, Michaël Vande Velde

01-06-2021 – 30-06-2024

Dit project heeft vier hoofddoelstellingen:

- (1) Documenteren van de twee databanken. Deze onontbeerlijke documentatie, die momenteel vrijwel ontbreekt, zal toelaten het onderzoek op basis van deze gegevensbestanden op lange termijn te oriënteren;
- (2) Ontwikkelen van een geïntegreerde gegevensbank om criminologische analyses van recidive en criminele carrières mogelijk te maken. Een bijzondere uitdaging zal erin bestaan koppelingen te voorzien tussen de twee betrokken datasets;
- (3) Verschillende analyses uitvoeren inzake recidive en criminele carrières;
- (4) Nader onderzoek doen naar de haalbaarheid van de ontwikkeling en toepassing van een computermodule voor het meten en volgen van recidive (ook wel 'recidivemonitor' genoemd)

Trefwoorden: Databank – Criminele carrière – Recidive – Haalbaarheidsstudie – Recidivism monitoring

Partners: FOD Justitie & WODC

Financiering: BELSPO

Deliverables: Verslag, database, prototype Recidivemonitor

Polygraaf

Een verkennende studie van een technisch instrument, het gerechtelijk gebruik ervan en zijn effecten bij het politieverhoor

Bertrand Renard, David Scheer, Dani Brutyn

01-04-2023 – 31-03-2024

Het project is opgebouwd rond vier onderzoekslijnen. De eerste is een analyse van de polygraaf: een technisch instrument dat door specialisten wordt gebruikt.

De tweede onderzoekslijn betreft de studie van de juridische aspecten (en hun evolutie) die het gerechtelijk gebruik van de leugendetector omkaderen, vanuit een nationaal perspectief.

Met het oog op de socio-analyse van politieverhoren werpt de derde onderzoekslijn licht op de trajecten van het gebruik van de polygraaf (aanvragen, motieven en rechtvaardigingen, gebruiksmethoden, effecten op de verhooromstandigheden en/of de onderzoeksrelatie).

Ten slotte (vierde as) zal een beschrijvende studie van de databank het mogelijk maken statistieken op te stellen om de feitelijke gebruiksmethoden van de polygraaf (en hun evolutie in de tijd) te structureren en weer te geven en licht te werpen op de gedifferentieerde toepassingen van de polygraaf.

Trefwoorden: Polygraaf – Politie – Justitie – Technologie – Leugen

Financiering: NICC

Deliverables: Rapport